

“Лук”, “Клин”), вправи на розвиток рухових якостей. У дітей ОГ позитивна динаміка показників респіраторної системи була кращою, ніж у дітей ГП: ЖМЛ – на 12%, функціональних дихальних проб Штанге і Генче відповідно на 4,7% та 8,7%.

Показники ромба Мошкова у дітей ОГ у порівнянні з результатами дітей ГП, були кращими у середньому на 12,4%; плечового індексу – на 18,1%. Динаміка силової витривалості м'язів плечового поясу у дітей ОГ була кращою на 11,2%, м'язів розгиначів тулуба на 11,5%, силової витривалості м'язів черевного пресу на 8,8%, силової витривалості м'язів нижніх кінцівок на 12%.

ПОДАЛЬШУ ПЕРСПЕКТИВУ ДОСЛІДЖЕНЬ вбачаємо у практичному пошуку нестандартних коригуючих засобів для дітей середнього дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богініч О. Л. Вплив гри на якість оволодіння дошкільниками основними рухами / О. Л. Богініч // Наука і сучасність : зб. наук. пр. – К. : НПУ, 1998. Ч. 3. – С. 21–26.
2. Вільчковський Є. С. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі / Є. С. Вільчковський, О. І. Курок. – К., 2001. – 216 с.
3. Глазырина Л. Д. Методика физического воспитания детей дошкольного возраста : пособие для педагогических дошкольных учреждений / Л. Д. Глазырина, В. А. Овсянкина. – М. : Владос, 2005. – 175 с.
4. Гребова Л. П. Лечебная физическая культура у детей и подростков : учебное пособие / Л. П. Гребова. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 176 с.
5. Єфименко М. М. Порушення постави в дітей у сагітальній площині. Сутулість і кругла спина (кіфотична постава) / М. М. Єфименко // Дошкільне виховання. – 2009. – № 12. – С. 18–20.
6. Загальна психологія : підручник / за загальною редакцією академіка С. Д. Максименка. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 704 с.
7. Калуська Л. В. Дошкільне тіловиховання. Вплив рухової активності на здоров'я дитини дошкільного віку / [упоряд.: Л. В. Калуська, З. В. Калуський, М. М. Гуменюк]. – Тернопіль : Мандрівець, 2008. – 184 с.
8. Лохвицька Л. В. До здоров'я дітей – через освіту дорослих: Технологія взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами: [навч. метод. посіб.] / Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрющенко. – Тернопіль : Мандрівець, 2012. – 176 с.
9. Ly'senko N. Nestandartne obladnannya na zanyattayah z likuval'noyi fizkul'tury / N. Ly'senko, V. Bezmina // Doshkil'ne vy'xovannya. – 2006. – № 2. – С. 16–17.
10. Ognev'yuk V. Osobly'va misiya doshkiil'noyi osvity'. / V. Ognev'yuk // Doshkil'ne vy'xovannya. – 2006. – № 4. – С. 3–7.
11. Pelikan A. Nestandartne obladnannya dlya sy'lov'y'x vprav i estafet / A. Pelikan // Doshkil'ne vy'xovannya. – 2007. – № 7. – С. 28–29.
12. Strakovskaya V. L. Podvy'zhnyie y'gry v terapy'u' bol'ny'x y' oslablenny'x detej / V. L. Strakovskaya. – 2-e y'zd. – М. : Medy'sy'na, 1987. – 240 с.

УДК 378.147:613.377

Кузьмік В. Б.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

АНАЛІЗ СТАНУ ПРОБЛЕМИ МОТИВІВ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРАЦЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ДОСЛІДНИКІВ

У статті проведений аналіз стану проблеми мотивів навчальної діяльності в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників до рухової активності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання. На мотивацію занять фізичною культурою та спортом впливає відсутність спеціальних знань про способи руху, фізичні навантаження, особливості впливу певних видів навантаження на організм людини. Знання закладають основу для переконань студентів таким чином формуючи потребу в заняттях фізкультурою у вільний час.

Ключові слова: мотивація, мотиви, рухова активність.

Кузьмік В. Ба. Анализ проблемы мотивов учебной деятельности в трудах отечественных и зарубежных исследователей. В статье проведен анализ состояния проблемы мотивов учебной деятельности в трудах отечественных и зарубежных исследователей к двигательной активности будущих учителей в процессе физического воспитания. На мотивацию занятий физической культурой и спортом влияет отсутствие специальных знаний о способах движения, физические нагрузки, особенности влияния определенных видов нагрузки на организм человека. Знание закладывают основу для убеждений студентов таким образом формируя потребность в занятиях физкультурой в свободное время.

Ключевые слова: мотивация, мотивы, двигательная активность.

Kuzmik Valentine. Analysis of the problem motives of educational activity in the works of local and foreign researchers. In the article the analysis of the state of problem of motivation of educational activity is conducted in labours of domestic and foreign researchers in relation to motive activity of future teachers in the process of physical education. One of problems, which over are brought by the author of the article which deserves the special attention, is absence of interest to the studies, to visit the unwillingness of young people the institute of higher. Motivation, its forming and correction, is underlaid student successes or confusions. Low progress, student dezadaptaciya, insufficient level of culture which directly influences on a conduct and intercourse of student, - far not complete list of difficulties into which teachers run in the conditions of establishment almost daily. Motivation in physical culture and

sports affected by the absence of specialized knowledge about ways of moving, physical activity, especially to certain types of stress on the human body. Knowledge lay the groundwork for students convictions thus creating the need for physical education in their spare time. Only from trade of teacher, him pedagogical experience and psychological mood the use them of such forms and methods depends works with students, which will form for them permanent positive reasons in the receipt of knowledges, abilities, skills, will cause intellectual interests. The process of forming of reasons of studies begins from little up. And future attitude of young people toward studies depends on a teacher, his ability to induce a student to study of own accord, with a desire and with gladness. An author marks that on the modern stage on principle actual is a necessity of determination of chainlet of motivational necessities of students to systematic employments taking into account national and regional priorities in relation to the features of the loadings and types of motive activity.

Key words: motivation, motivation, physical activity.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Мотивація є однією з фундаментальних проблем в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників. Її значимість пов'язана з аналізом джерел активності людини, спонукальних сил його діяльності, поведінки. Використання позитивного зарубіжного досвіду є актуальним для сучасного стану освіти в Україні, особливо у зв'язку з прийняттям Болонської декларації. Загалом світова спільнота у числі пріоритетних напрямків функціонування та розвитку освіти визнала професіоналізм педагогів. Про це переконливо свідчать як національні реформаторські нормативні документи, так і матеріали міжнародних організацій ЮНЕСКО, Комітету з питань освіти Ради Європи, Організації Міжнародного співробітництва та розвитку, Європейської Асоціації педагогічної освіти тощо. Ці організації, протягом останнього десятиріччя, надають особливу увагу проблемам педагогічної діяльності, питанням підготовки вчителя, навчанню протягом всього життя [1]. Соціальний заказ суспільства вимагає від закладів освіти підвищення якості навчання та виховання, розвиток та формування конкурентно-спроможного випускника. Основними мотивами навчання у студентів є: особистісний розвиток, інтерес, результат діяльності, бажання у майбутньому стати кваліфікаційним спеціалістом, потреба у пізнанні нового. На жаль, з кожним роком студенти втрачають зацікавленість до навчання. Чому одні студенти охоче йдуть на пари, а інші відмовляються вчитися й прогулюють заняття? Чому хтось успішно вписується в освітній соціум, а в когось в університеті проблеми? Серед проблем, що постають перед сучасною освітою, є одна, яка кожного дня набуває все більшої актуальності. Це проблема низького рівня знань студентів. Скарги викладачів на небажання вчитися, пропуски занять не припиняються. Стосунки між викладачами та студентами нерідко переростають у конфліктні. Хочеться розібратись у причинах даного явища. Безумовно, у кожному конкретному випадку причини таких ситуацій різні. Проте існують і загальні. Серед них можна назвати відсутність пізнавальних інтересів, психологічну неготовність до навчання, негативне ставлення в деяких родинах до занять та викладачів, де батьки мали власний сумний досвід. Жорсткі відносини у суспільстві зробили молодь більш агресивними та жорстокими. Інколи вони дозволяють собі панібратське ставлення до нас, викладачів. Чітко проявляється неприйняття оцінок, незалежно від їх адекватності. Існують відволікаючі фактори. Навколо вирує життя, існує безліч спокус (телебачення, комп'ютер), а тому, коли студент стоїть перед вибором між необхідністю робити потрібні, але не завжди захоплюючі домашні завдання, фізичні вправи, заняття спортом та можливістю перегляду бойовика або телепередачі, то найчастіше перевага віддається останньому. Однією з проблем, що стосується особливої уваги, є відсутність інтересу до навчання, небажання молоді ходити до ВНЗ. Мотивація, її формування й корекція лежать в основі студентських успіхів чи негараздів. Низька успішність, студентська дезадаптація, недостатній рівень культури, що безпосередньо впливає на поведінку і спілкування студента, – далеко не повний перелік труднощів, з якими ми стикаємося в умовах закладу майже щоденно. Начебто і створюються блага для навчання. А причина проблеми проста – студент не розуміє, навіщо йому це потрібно. Тобто не має мотивації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні дослідники досить ретельно вивчили стан цієї проблеми у зарубіжних країнах (Т.Вакуменко, В.Гаргай, М.Красовицький, О.Леонтєва, М.Лещенко, С.Синенко, І.Тараненко): Німеччині (Н.Абашкіна, Ю.Коваленко, Н.Козак, М.Тихонова та ін.); Франції (Б.Вульфсон, О.Гопанчук, Л.Зязюн, В.Минько та ін.); Англії (Н.Гайдук, Ю.Кіщенко, І.Ковчина, Л.Пуховська та ін.); США та Канаді (В.Булавін, Л.Талалова, Л.Толкачова, Л.Карчинська та ін.). Професійна підготовка педагогічних кадрів в економічно розвинених зарубіжних країнах належить до пріоритетних напрямків розвитку суспільства. Зарубіжні дослідники виявили, що недооцінювання важливості підготовки педагогічних кадрів негативно впливає на соціальний розвиток. Окремі аспекти досліджуваної проблеми були предметом вивчення та аналізу. Так, питання мотиваційно-ціннісного ставлення до фізкультурної діяльності розглядали А.Ковальов, Г.Лещенко, С.Сичов, О.Смакула, Є.Столітенко та ін.; велике значення для розуміння дії і взаємодії потреб, мотивів і цілей особистості, механізми їх формування в процесі педагогічної діяльності мають роботи В.Бальсевича, М.Віленського, О.Дубогай, В.Ільїна, В.Новосельського, М.Симонова, Б.Шияна та ін.; питання формування потреб фізичного вдосконалення у студентів вищих педагогічних навчальних закладів розглянуті у роботах О.Внукова і П.Щербака.

Мета дослідження - провести аналіз стану проблеми мотивів навчальної діяльності в працях вітчизняних та зарубіжних дослідників до рухової активності майбутніх учителів у процесі фізичного виховання.

Матеріали і результати дослідження. Сучасні теорії мотивації можна розділити на дві категорії: змістовні й процесуальні теорії мотивації. Основною думкою змістовних теорій мотивації є визначення внутрішніх спонукач (що називають потребами), які змушують людей діяти встановленим способом. У зарубіжній психології, виділено ряд особливостей природи мотивів (потреб), до яких можна віднести такі різноманітні психічні явища як потяг і прагнення; подразник, який виступає у формі стимулу; перевагу одного стимулу іншого; напругу і т. д. У цілому всі ці уявлення об'єднує спроба розглянути мотиви з функціональної точки зору, тобто функції спонукування, що призводить до НЕ розрізнення потреб і мотивів. У підставі цих досліджень лежить модель біологічних потреб та їх задоволення, яка потім переноситься на людину. Так, наприклад, тренувальний процес з психологічної точки зору не є пристосування людини, тут не до чого пристосовуватися, але є процес виготовлення, виробництва складно організованих рухових систем, за допомогою яких потім здійснюється взаємодія з противником. Звичайно – і це не потребує доведення – з фізіологічної точки зору відбувається адаптація організму до тих

екстремальних навантажень, які є лише необхідною умовою підготовки людини до змагань. Іншими словами, тільки високо і психологічно вмотивований спортсмен може свідомо «змусити» свій організм пристосовуватися до тих екстремальних умов, які диктуються підготовкою. У вітчизняній психології дослідження мотивів займає провідне місце, а проблема мотивації і мотивів – одна із стрижневих у психології. Б.Ф.Ломов зазначає, що «... в мотивах і цілях чітко проявляється системний характер психічного, вони виступають як інтегральні форми психічного відображення. Звідки беруться і як виникають мотиви і цілі індивідуальної діяльності? Що вони собою являють? Розробка цих питань має величезне значення не тільки для розвитку теорії психології, але і для вирішення багатьох практичних завдань». Розвиток мотивації студентів до занять фізичною культурою є однією з головних соціально-педагогічних проблем навчального процесу у вищому навчальному закладі (ВНЗ). На сучасному етапі перед викладачами кафедр фізичного виховання ставляться важливі завдання з пошуку засобів і методів підвищення мотивації і розвитку потреби студентів до занять фізичною культурою і спортом, формування здорового способу і стилю життя студентської молоді. Мотивація має велике значення для успішної діяльності. Ефективна робота викладача з фізичної підготовки багато у чому визначається тим, як він розуміє сутність мотивації, включаючи фактори, що впливають на неї, а також методи її підвищення. Своє визначення мотивації дали Уейнберг Р.С., Гулд Д., на думку яких, мотивація – це направленість та інтенсивність зусилля. Це означає, що особа здійснює пошук зумовлених ситуацій або прагне до них, чи навпаки, зумовлені ситуації приваблюють її. Інтенсивність характеризує ступінь зусиль, що докладаються в обумовленій ситуації. Тобто, студент може відвідувати заняття з фізичного виховання, але не докладати великих зусиль.

Безпосередня мотивація навчання розвивається в ході навчально-пізнавальної діяльності студента. За даними сучасних досліджень оптимальною є та навчальна мотивація, в якій переважають позитивні установки, стійкі і збалансовані соціальні, професійні, пізнавальні мотиви, а провідними є мотиви орієнтовані на перспективу. Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності означає створення певного функціонального стану індивідуального мотиваційного поля, яке узгоджуючись з іншими індивідуальними полями складає колективне мотиваційне поле. Тому виникає можливість формування мотивації спільної навчальної діяльності, тобто створення загального позитивного відношення до предмету, що вивчається.

Найкращий викладач той, хто пробуджує у студентів бажання вчитися. Ця незаперечна істина проголошувалась в цій чи іншій формі прогресивними педагогами всіх часів. У книжці «Серце віддаю дітям» В.О.Сухомлинський, писав: «Не забувайте, що ґрунт, на якому будується ваша педагогічна майстерність, – у самій дитині, в її ставленні до знань і до вас, учителю. Це – бажання вчитися, натхнення, готовність до подолання труднощів. Дбайливо збагачайте це підґрунтя, без нього немає школи». [6, с. 30] Щоб навчити дитину, треба не просто передати їй знання і вміння, а й викликати в неї відповідну активність, пізнавальну чи практичну. Важливим структурним елементом цієї активності є мотивація, в якій виявляється ставлення студентів до навчання. Педагогічна наука і практика підтверджують, що найбільш успішно навчання студентів здійснюється за умови їх позитивного ставлення до навчальної діяльності. Тоді вони докладають багато зусиль для засвоєння знань, оволодіння вміннями і навичками, активні на заняттях, намагаються якомога краще виконати практичні завдання. Студентська діяльність для різної молоді має різний зміст. Для одних вона є засобом отримати похвалу, для інших – проникнення у суспільне життя. Мотиви навчання не повинні бути пасивними і споглядальними, вони, передусім, повинні базуватися на активному інтересі до того, що вивчається. Тільки від майстерності викладача, його педагогічного досвіду і психологічного настрою залежить використання ним таких форм і методів роботи зі студентами, які сформують у них сталі позитивні мотиви у здобутті знань, умінь, навичок, викличуть інтелектуальні інтереси. Процес формування мотивів навчання починається з дитинства. І майбутнє ставлення молоді до навчання залежить від викладача, його вміння спонукати студента навчатися з власної волі, з бажанням і з радістю. Вчителі фізичного виховання виховують наших дітей сильними, спритними та здоровими. Ми бачимо, що викладачі перебувають у постійному пошуку, реалізують на заняттях один із найважливіших принципів навчання – опору на життєвий досвід як на джерело знань, який спрямований на розвиток особистості студента, і є одним із головних чинників підвищення мотивації учнів до навчання.

ВИСНОВКИ

Таким чином, на сучасному етапі принципово актуальною є необхідність визначення ланцюжка мотиваційних потреб студентів до систематичних занять з урахуванням національних та регіональних пріоритетів щодо особливостей фізичних навантажень та видів рухової активності. Такий підхід дозволить педагогічно впливати на формування бажання використовувати фізичну культуру з метою фізичного та психологічного оздоровлення, водночас бути емоційно привабливим для кожної конкретної особистості студента на основі перетворення етнічних і регіональних звичок до певної рухової активності в мотиви діяльності. Формування позитивної мотивації, активізація навчально-виховного процесу, дає можливість вдосконалювати знання і вміння, підвищувати інтелектуальний рівень, що забезпечує міцність знань і є основою формування ділових якостей майбутніх спеціалістів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичек Т.А. Вплив фізичного виховання на організм людини [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_WP_2010/Sport/71123.doc.htm
2. Захаріна Є.А. Формування мотивації до рухової активності у процесі фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук фіз. культ та спорту: 24.00.02 "Фізична культура, фізичне виховання" / Є.А.Захаріна - Київ, 2008. - 22 с.
3. Мудрік В. І., Леонов О. З., Мудрік І. В. та ін. Організаційно-методичні основи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів: монографія / Мудрік В. І., Леонов О. З., Мудрік І. В., Ільченко А. І., Козак Є. П. // За ред... В. І. Мудріка. – К.: Педагогічна думка, 2010. – 192 с.
4. Сущенко Л.П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект): Монографія. – Сущенко Л.П. - Запоріжжя: ЗДУ, 2003. – 442 с.
5. Тимошенко О.В. Оптимізація підготовки майбутніх вчителів фізичної культури. Монографія. /О.В.Тимошенко – Київ: НПУ. 2008. - 420 с.
6. Фіцула М. М. Педагогіка. - К. - 2000. - С. 30, 79, 192.

7. Plotnikoff R.C., Blanchard C., Hotz S.B., & Rhodes R. Validation of the decisional balance scale in the exercise domain from the transtheoretical model: A longitudinal test. *Measurement in Physical Education and Exercise Science*. – 2001. – № 5, P. 191–206.
8. Blair S.N., Dunn A.L., Marcus B.H., Carpenter R.A., Jaret, P. Active living every day // Champaign, IL: Human Kinetics, 2001. – P. 46–54.
9. Cardinal B.J. Role modeling attitudes and physical activity and fitness promoting behaviors of HPERD professionals and preprofessionals // *Research Quarterly for Exercise and Sport*. – 2001. – № 72. – P. 84–90.
10. Ryan R.M., & Deci E.L. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being // *American Psychologist*. – 2000. – Vol. 55, № 1. – P. 68–78.
11. United States Department of Health and Human Services, (2000). *Healthy People 2010* (Conference edition in 2 volumes). Washington, DC: U. S. Government Printing Office.
12. Weiss Maureen R. Motivating Kids in Physical activity // *Research digest: President's Council on Physical Fitness and Sports*, 2000. – Series 3. – № 11. – P. 1–6.

УДК 37.037:796.012.2

Лемешко О. С., Телятник В. М.
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМНЕ НАВЧАННЯ І ФУНКЦІЇ РУХОВОЇ НАВИЧКИ

Стаття присвячена питанням теорії і практики навчання рухових навичок. У роботі здійснений логіко-методологічний аналіз: проблемності навчання як принципу дидактики, рівнів проблемності у пізнавальній активності та самостійності, принципу доступності його вимоги, правила і умови легкості у навчанні рухових дій; природи розвитку системи протиріч, діалектичні протиріччя та розвиток регуляції системи рухів і дій; психофізіологічних механізмів регуляції рухів, зокрема, енергетичної, м'язової синергії, регулятори рухів простором дії, предметом та їх смислові й символічні регулятори. Використані системний аналіз рухової дії, педагогічний експеримент, методи проблемності, моделювання, спостереження і самоспостереження піддослідних.

Ключові слова: проблемність навчання, рухова навичка, проблемні дії, сенсорно-перцептивна сфера, регулятори рухів, вольові стани.

Лемешко А. С., Телятник В. Н. Проблемное обучение и функции двигательных навыков. *Статья посвящена вопросам теории и практики обучения двигательных навыков. В работе осуществлен логико-методологический анализ: проблемности обучения как принципа дидактики, уровней проблемности в познавательной активности и самостоятельности, принципа доступности его требования, правила и условия простоты в обучении двигательных действий; природа развития системы противоречий, диалектические противоречия, развитие регуляции системы движений и действий; психофизиологические механизмы регуляции движений, в частности, энергетической, мышечной синергии, регуляторов движений пространством действия, предметом и смысловые и символические их регуляторы.*

Ключевые слова: проблемность обучения, двигательный навык, проблемные действия, сенсорно-перцептивна сфера, волевые состояния.

Lemeshko O. S., Telyatnyk V. M. The problems of training and functions of movement skills. *This article is devoted to the theory and practice of movement skills training. During the research logical and methodological analysis was carried out: training problematics as the principle of didactics, levels of problematic of the cognitive activity and independence of the availability principle, its requirements, rules and conditions in the process movement skills training; nature of the conflicts system, dialectic contradictions and the development of the regulation of movement and action systems; psychophysiological mechanisms of movements regulation, in particular energetic and muscle synergies, motor system regulators in spaces, subject and their sense bearing and symbolic regulators. In this research systematic analysis of movement skills, pedagogical experiment, problematical methods, modeling, observation and introspection of experimental subject. Problematics of training influence positively on volitive states of the student sensory-perceptual skills, movement regulators and results problematic actions. Problem-based training improves movement skills, its aesthetic properties of reflection, designing and solution of problematic tasks; properties of the action as an act of mastering it and actions as micro stage of its development. Programs of a usage of problematic training in movement skills training with the principle of an availability of the system conflicts, which contribute skills regulation. With help of main components of the problematics of the movement skills training which were theoretically explained it was found out that the problematic training of movement skills its content is described as didactics principle and its content: a) management actions of the teacher, b) pedagogical category which determines student activity, c) Perception of the problem, d) creation of the hypotheses and assumptions in the process of study.*

Key words: problematic training, movement skills, problematic al actions, sensory-perceptual sphere, movement regulators, volatile states.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема активізації навчальних дій учнів у процесі навчання має велику історію. На кожному етапі розвитку суспільства вона зважувалася по-різному, з використанням досягнень науки в даний період. Сучасна педагогіка набагато більше, ніж раніше, акцентує увагу педагогів на проблемі розвитку розумових здібностей підростаючого покоління. Необхідно відзначити і те, що все частіше виникають педагогічні питання, розробка яких вимагає залучення теорій психології та фізіології, їх методів і результатів конкретних досліджень, питань, зв'язаних із з'ясуванням умов реалізації педагогічного принципу доступності при засвоєнні рухових навичок людини. Засвоєні звички й навички "розвантажують" свідомість людини від обмірковування кожного руху і цим